Proiect

LEGE
pentru modificarea unor acte normative
(unele aspecte privind evaluarea judecătorilor și procurorilor și eficientizarea examinării cauzelor în instanțele de apel)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Articolul 16 alineatul (5^1) din **Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească** (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 62), cu modificările ulterioare, se completează cu textul „și pentru inițierea de către Consiliul Superior al Magistraturii a procedurii de eliberare din funcție a persoanei respective".

Art. II. – Articolul 25 alineatul (1) din **Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului** (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15-17 art. 63), cu modificările ulterioare, se completează cu litera b^1) cu următorul cuprins:

„b^1) obținerea calificativului „eșuat" ca urmare a evaluării performanțelor;"

Art. III. - Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74, art. 195), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Pe tot parcursul textului, textul „Legii nr. 133 din 8 iulie 2011" se substituie cu textul „Legii nr. 195/2024".

2. Articolul 30 alineatul (5) se completează cu textul „ , cu excepțiile stabilite de lege".

3. La articolul 344:

la alineatul (1), textul „completului de judecată", se substituie cu textul „judecătorului-raportor".

4. La articolul 412 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

(2) „În termen de cel mult 10 zile de la data repartizării cauzei, judecătorul-raportor, în coordonare cu membrii completului de judecată, fixează termenul de judecată a apelului, iar dacă este necesar, fixează termenul ședinței preliminare care se desfășoară conform prevederilor art. 345."

3. Articolul 447 se completează cu alineatul (1^1) cu următorul cuprins:

„(1^1) Sentințele pronunțate de judecătorii privind infracțiunile ușoare pentru săvârșirea cărora legea prevede în exclusivitate pedeapsa nonprivativă de libertate se vor judeca de către un singur judecător la Curțile de Apel."

Art. IV. – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 78-84, art. 100), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 21 alineatul (2) după cuvintele „se judecă colegial" se completează cu cuvintele „cu excepțiile stabilite de lege".

2. Articolul 276^4 se completează cu alineatul (4^1) cu următorul cuprins:

„(4^1) Toate cauzele cu valoare redusă se examinează de către un singur judecător.".

3. Articolul 365^1:

la alineatul (1), textul „completului de judecată în mod aleatoriu, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor", se substituie cu textul „judecătorului-raportor în mod aleatoriu, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor."

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În decurs de 10 zile de la repartizarea cererii de apel, judecătorul-raportor care a primit cererea de apel spre examinare verifică dacă aceasta întruneşte exigenţele prevăzute de lege, fără înştiinţarea participanţilor la proces. Dacă cererea de apel nu întruneşte exigenţele prevăzute de lege, judecătorul-raportor aplică prevederile art.368 şi 369. În caz contrar, printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs, judecătorul-raportor acceptă cererea de apel spre examinare şi dispune intentarea procedurii de apel."

4. La articolul 369 alineatul (1^1) textul „un complet din 3 judecători" se substituie cu cuvintele „judecătorul-raportor".

5. La articolul 438 alineatele (2^1)-(2^3) cuvintele „completul din trei judecători" în toate cazurile se substituie cu cuvintele „judecătorul-raportor", la forma gramaticală corespunzătoare.

Art. V. – La articolul 471 din **Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 78–84, art. 100),** cu modificările ulterioare, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Recursul se judecă de către un singur judecător, fără prezența părților, cu excepția hotărârilor judecătorești contravenționale prin care s-a aplicat sancțiunea - arestul contravențional."

Art. VI. - Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 69–77, art. 113), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 29^1 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În cazul procurorilor care au promovat evaluarea integrității externe sau sunt subiecți ai acesteia în temeiul Legii nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale

judecătorilor și procurorilor, al Legii nr.65/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție sau al Legii nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, integritatea financiară se apreciază exclusiv pentru perioada ulterioară celei examinate în cadrul evaluărilor efectuate potrivit legilor menționate."

2. La articolul 30:

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a)–c), se aplică prevederile art. 29[1] alin. (2)–(4).";

se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Prevederile art. 29[1] alin. (4) se aplică în mod corespunzător și în cazurile prevăzute la alin. (1) lit. d) și e).".

Art. VII. - Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 309–320, art. 466), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 194 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În procedura de examinare a cererilor de recurs împotriva hotărârilor și deciziilor contestate, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea deciziilor și hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 245[1] alin. (1)."

2. La articolul 247 textul „b) și" se exclude.

Art. VIII. – La articolul 10 alineatul (5) din **Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor** (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 72, art. 103), cu modificările ulterioare, textul „Legii nr.133/2011" se substituie cu textul „Legii nr. 195/2024".

Art. IX – Legea nr.65/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr.117–118, art.192), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 3:

litera b) se completează cu textul „ , inclusiv judecătorii care s-au retras din concurs";

se completează cu litera c) cu următorul cuprins:

„c) judecătorii care, începând cu 1 mai 2023, au fost transferați temporar la Curtea Supremă de Justiție.

2. La articolul 6 alineatele (5) și (5^1) vor avea următorul cuprins:

„(5) În scopul numirii membrilor indicați la alin.(1) lit. b), partenerii de dezvoltare prezintă Parlamentului, printr-o scrisoare comună, o listă din cel mult 10 persoane eligibile. În cadrul Comisiei juridice, pentru numiri și imunități se

examinează candidaturile propuse și se aleg 5 persoane care au obținut cel mai mare număr de voturi care se consemnează într-un raport. Comisia juridică, pentru numiri și imunități elaborează proiectele de hotărâri pentru fiecare candidat ales în vederea numirii în calitate de membru al Comisiei de evaluare, care se dezbat în plenul Parlamentului și se adoptă cu votul majorității prevăzute la alin.(1).

(5^1) În cazul în care proiectul de hotărâre privind numirea membrilor indicați la alin.(1) lit. b) nu a întrunit numărul necesar de voturi prevăzut la alin.(1), Comisia juridică, pentru numiri și imunități, în aceeași sesiune, dar nu mai târziu de 15 zile, organizează consultări cu toate fracțiunile parlamentare pentru a identifica un consens referitor la candidații propuși. După desfășurarea consultărilor, Comisia juridică, pentru numiri și imunități examinează repetat candidații propuși și alege candidații cu cel mai mare număr de voturi. Dacă sunt aleși repetat aceiași candidați, Comisia juridică, pentru numiri și imunități întocmește un raport și elaborează proiectele de hotărâri pentru fiecare candidat ales în vederea numirii în calitate de membru al Comisiei de evaluare, care se dezbat în plenul Parlamentului și se adoptă cu votul majorității deputaților aleși.".

3. La articolul 13 alineatul (5) textul „Legii nr.133/2011" se substituie cu textul „Legii nr. 195/2024".

Art. X. – Legea nr. 147/2023 privind selecția și evaluarea performanțelor judecătorilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 204–207, art. 364), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 7 se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) În cazul judecătorilor care au promovat evaluarea integrității externe sau sunt subiecți ai acesteia în temeiul Legii nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, al Legii nr. 65/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție sau al Legii nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, indicatorul stabilit la alin. (4) lit. e) se apreciază exclusiv pentru perioada ulterioară celei examinate în cadrul evaluărilor efectuate potrivit legilor menționate."

2. La articolul 9 alin. (3) textul „art. 7 alin. (2) și (4)" se substituie cu textul „art. 7 alin. (2), (4) și (5). Prevederile art. 7 alin. (5) se aplică în modul corespunzător.".

3. La articolul 13:

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Neprezentarea de către judecător în termenul stabilit, fără motive justificative, a informației suplimentare solicitate de către Colegiul sau Secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii constituie temei pentru refuzul de a include în dosarul de evaluare informația prezentată cu întârziere. În acest caz, Colegiul efectuează evaluarea judecătorului respectiv în baza informației acumulate."

se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, inclusiv instituțiile financiare, nu pot refuza prezentarea informației invocând protecția datelor cu caracter personal, a secretului bancar sau a altor date cu acces limitat, cu excepția informației:

a) care cade sub incidența prevederilor Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat și care nu a fost desecretizată;

b) care constituie secret medical;

c) care constituie secret profesional al avocatului."

Art. XI. – Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 325–327, art. 581), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 3:

la alineatul (1):

se completează cu litera a^2) cu următorul cuprins:

„a^2) judecătorii din cadrul Judecătoriei Chișinău și al Judecătoriei Bălți, numiți în funcția de judecător până la 1 mai 2023, care, începând cu 1 ianuarie 2017, au exercitat și/sau exercită, în temeiul actelor de specializare adoptate potrivit legii, atribuții în cadrul completelor specializate pentru examinarea cauzelor în materie de insolvabilitate și lichidare, inclusiv în calitate de judecători supleanți, sau atribuții de judecător specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ;";

se completează cu litera b^1) cu următorul cuprins:

„b^1) judecătorii care, începând cu 1 mai 2023, au fost transferați temporar la curțile de apel;"

la litera g) textul „31 decembrie 2026" se substituie cu textul „31 august 2027";

la litera h) textul „31 decembrie 2026" se substituie cu textul „31 august 2027".

se completează cu litera i) cu următorul cuprins:

„i) judecătorii care începând cu 1 mai 2023 s-au retras din concursul pentru ocuparea funcțiilor indicate la lit. a) și b)."

la alineatul (2):

se completează cu litera b^1) cu următorul cuprins:

„b^1) judecătorii și procurorii care au promovat evaluarea externă în baza prezentei legi.".

se completează cu alineatul (3^1) cu următorul cuprins:

(3^1) În procesul de evaluare a judecătorilor prevăzuți la alin. (1), aceștia sunt evaluați în mod prioritar, în următoarea ordine: cei indicați la alin. (1) lit. b^1), cei indicați la lit. a^2) și cei indicați la lit. i).

la alineatul (4):

textul „indiferent de motivul invocat" se exclude;

se completează cu textul „ , dacă subiectul evaluării nu solicită continuarea acesteia".

2. La articolul 4 alineatul (6) textul „31 decembrie 2026" se substituie cu textul „31 decembrie 2027".

3. La articolul 6 alineatele (5) și (5^1) vor avea următorul cuprins:

„(5) În scopul numirii membrilor indicați la alin.(1) lit. b), partenerii de dezvoltare prezintă Parlamentului, printr-o scrisoare comună, o listă din cel mult 10 persoane eligibile. În cadrul Comisiei juridice, pentru numiri și imunități se examinează candidaturile propuse și se aleg 5 persoane care au obținut cel mai mare număr de voturi care se consemnează într-un raport. Comisia juridică, pentru numiri și imunități elaborează proiectele de hotărâri pentru fiecare candidat ales în vederea numirii în calitate de membru al comisiei de evaluare, care se dezbat în plenul Parlamentului și se adoptă cu votul majorității prevăzute la alin.(1)."

„(5^1) În cazul în care proiectul de hotărâre privind numirea membrilor indicați la alin.(1) lit. b) nu a întrunit numărul necesar de voturi prevăzut la alin.(1), Comisia juridică, pentru numiri și imunități, în aceeași sesiune, dar nu mai târziu de 15 zile, organizează consultări cu toate fracțiunile parlamentare pentru a identifica un consens referitor la candidații propuși. După desfășurarea consultărilor, Comisia juridică, pentru numiri și imunități examinează repetat candidații propuși și alege candidații cu cel mai mare număr de voturi. Dacă sunt aleși repetat aceiași candidați, Comisia juridică, pentru numiri și imunități întocmește un raport și elaborează proiectele de hotărâri pentru fiecare candidat ales în vederea numirii în calitate de membru al comisiei de evaluare, care se dezbat în plenul Parlamentului și se adoptă cu votul majorității deputaților aleși.".

4. La articolul 14 alineatul (5) textul „Legii nr. 133/2011" se substituie cu textul „Legii nr. 195/2024".

5. La articolul 22 alineatul (10^1) textul „art.32 din Legea nr.133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal" se substituie cu textul „Legii nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal".

Art. XII. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii în termen de 1 lună de la data publicării prezentei legi va prezenta Comisiei de evaluare a judecătorilor lista judecătorilor din judecătorii, care urmează a fi evaluați conform prezentei legi.

(3) În termen de două luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor își vor aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ DE FUNDAMENTARE
la proiectul legii pentru modificarea unor acte normative
(unele aspecte privind evaluarea judecătorilor și procurorilor și eficientizarea examinării cauzelor în instanțele de apel)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul legii pentru modificarea unor acte normative *(unele aspecte privind evaluarea judecătorilor și procurorilor și eficientizarea examinării cauzelor în instanțele de apel)* a fost elaborat de Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Republica Moldova a depus eforturi semnificative pentru consolidarea încrederii în sistemul judiciar, însă percepția publicului privind integritatea judecătorilor rămâne fragilă. Pentru mulți cetățeni și pentru mediul de afaceri, reforma justiției este evaluată prin interacțiunea lor directă cu instanțele de fond. Or, anume instanțele de fond gestionează marea majoritate a cauzelor care afectează drepturile și obligațiile persoanelor, inclusiv în materie civilă, penală, administrativă și comercială. Mai mult decât atât, anume de calitatea actului de justiției în instanțele de fond depinde atât volumul de lucru al instanțelor superioare, cât și percepția primară a publicului despre sistemul judecătoresc. În măsura în care persistă vulnerabilități legate de integritate la acest nivel, acestea riscă să afecteze sustenabilitatea reformelor implementate sau în curs de implementare la nivelul instanțelor judiciare superioare.

Astfel, promovarea prezentului proiect de lege este determinată de necesitatea consolidării sustenabile a reformelor de integritate demarate la nivelul instanțelor superioare (Curtea Supremă de Justiție și curțile de apel), precum și de necesitatea calibrării intervenției legislative și orientării mecanismului de verificare extraordinară a integrității financiare prevăzut de *Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative* exclusiv asupra anumitor categorii prioritare de magistrați din cadrul instanțelor de fond.

La elaborarea prezentului proiect s-a ținut cont de recomandările formulate în Avizul comun al Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisiei de la Veneția) și a Direcției Generale Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei nr. CDL-AD(2026)013[1], care a subliniat necesitatea justificării riguroase a extinderii exercițiului de evaluare externă, delimitării clare a subiecților acestei evaluări și asigurării garanțiilor procedurale depline, asigurând în același timp sustenabilitatea și continuitatea procesului de curățare a sistemului judecătoresc.

De asemenea, au fost transpuse recomandările din Avizul comun al Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisiei de la Veneția) și a Direcției

[1] Opinia nr. CDL-AD(2026)013, precum și alte materiale aferente, pot fi accesate la următorul link: https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/opinion-1282

Generale Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei nr. CDL-AD(2026)014[2], referitoare la îmbunătățirea procedurii parlamentare de numire a membrilor internaționali ai comisiilor de evaluare externă și la prevenirea blocajelor instituționale.

Concomitent, proiectul răspunde necesității de a delimita clar competențele materiale și temporale între Colegiul pentru Selecția și Evaluarea Judecătorilor (în continuare - CSEJ) din cadrul CSM și Comisia de evaluare a judecătorilor, eliminând riscul dublării verificărilor integrității și asigurând continuitatea evaluării performanțelor judecătorilor în baza *Legii nr. 147/2023 privind selecția și evaluarea performanțelor judecătorilor*.

De asemenea, una din sursele intervenției legislative rezidă în necesitatea executării *Hotărârii Curții Constituționale nr. 15 din 12.11.2026*. Prin această hotărâre, Curtea a declarat neconstituțional textul „indiferent de motivul invocat" de la art. 3 alin. (4) din *Legea nr. 252/2023*, reținând că aplicarea automată și rigidă a efectelor nepromovării evaluării în cazul cererii de demisie depuse după expirarea termenului de 20 de zile, fără a-i permite subiectului să solicite continuarea procedurii pentru verificarea pe fond a integrității sale etice și financiare, constituie o ingerință disproporționată în dreptul la respectarea vieții private și a reputației profesionale, fiind contrară *art. 28, 39, 43 și 54 din Constituție*.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Asigurarea integrității judecătorilor constituie o condiție esențială pentru consolidarea statului de drept și pentru avansarea Republicii Moldova în procesul de integrare europeană. Măsurile extraordinare de evaluare a integrității judecătorilor aplicate în ultimii trei ani în baza *Legii nr. 26/2022*, *Legii nr. 65/2023* și *Legii nr. 252/2023* au generat progrese vizibile în fortificarea integrității instanțelor ierarhic superioare și a organelor de autoadministrare judecătorească.

Asemenea evoluții sunt reflectate și în evaluările sociologice efectuate pe parcursul ultimilor ani. Astfel, constatările **studiului privind „Accesul la justiție în Republica Moldova"**[3], realizat în anul 2024 de Centrul de Analiză și Investigații Sociologice CIVIS cu suportul UNDP Moldova, relevă faptul că circa 51 % din respondenți au încredere în sistemul de justiție (40,5% exprimând încredere moderată, 9,1% - încredere mare și 2,1% - încredere foarte mare).

Conform **indicelui de percepere a corupției pentru anul 2025**[4], actualizat de Transparency International, Republica Moldova ocupă locul 80 din 182 de țări, având **un scor de 42 de puncte**. Subliniem că scorul este în creștere comparativ cu anul 2022 când Republica Moldova ocupa locul 91 din 180 de țări (anul în care a demarat elaborarea proiectelor legilor aferente verificării externe a integrității).

---

[2] Opinia nr. CDL-AD(2026)014, precum și alte materiale aferente, pot fi accesate la următorul link: https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/opinion-1278

[3] Studiul privind „Accesul la justiție în Republica Moldova" poate fi accesat la linkul: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-04/undp_web_ro.pdf , pag. 56

[4] Indicele de percepere a corupției pentru anul 2025 poate fi accesat la linkul: https://www.transparency.org/en/cpi/2025

Potrivit **Sondajului național privind integritatea în sectorul justiției** realizat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene în februarie 2026[5], aproape jumătate dintre cetățenii Republicii Moldova (49%) consideră că situația din domeniul justiției s-a îmbunătățit în ultimii trei ani (față de 32% în 2023). Totodată, 56% dintre respondenți consideră că situația în justiție s-a îmbunătățit ca urmare a eforturilor guvernelor din perioada 2021–2025. În percepția publică, sistemul de justiție este asociat în principal cu judecătoriile (39%), urmate de procuraturi (26%) și poliție (24%).[6] Același sondaj arată că aproape jumate din respondenți (45%) declară că au multă încredere în rezultatele „vetting-ului", ceea ce reprezintă o creștere cu 5 p.p. față de sondajul precedent.

În același timp, datele statistice judiciare pentru anul 2025 indică o eficientizare a mecanismelor de tragere la răspundere pentru fapte de corupție, **rata condamnărilor în instanțe crescând la 63,36%** (față de 49,7% în 2024), iar durata medie de soluționare a stocului dosarelor de corupție reducându-se semnificativ, de la 1234 de zile în 2023 la 360 de zile în 2025.[7]

Cu toate acestea, studiile de percepție (precum Studiul CIVIS/UNDP 2024 sau Barometrul Opiniei Publice[8]) arată că percepția privind vulnerabilitățile sectoriale de integritate se menține încă la cote ce necesită acțiuni ferme în continuare. Deoarece publicul percepe sistemul judecătoresc ca pe un tot unitar, carențele din cadrul anumitor domenii specifice ale instanțelor de fond riscă să afecteze încrederea consolidată cu eforturi la nivelul instanțelor superioare.

Procesul de verificare a integrității judecătorilor urmărește restabilirea integrității și încrederii în justiție, fiind structurat în trei etape:

1. **„Pre-vettingul"** - evaluarea integrității_candidaților la funcțiile de membru din organele colegiale ale judecătorilor, efectuată în baza *Legii nr. 26/2022* de către Comisia de evaluare „pre-vetting", iar ulterior preluată de Comisia de evaluare a judecătorilor;

2. **„Vettingul"** - evaluarea externă a integrității judecătorilor Curții Supreme de Justiție (*Legea nr. 65/2023)*, a celor din curțile de apel și din funcțiile manageriale ale instanțelor de fond, precum și din Colegiul specializat anticorupție al Judecătoriei Chișinău (*Legea nr. 252/2023)*, efectuată de Comisia de evaluare a judecătorilor;

3. **Evaluarea performanțelor** – evaluare realizată de CSEJ în baza *Legii nr. 147/2023*, care include și criteriul de integritate (cu mai mulți indicatori, inclusiv integritatea financiară).

În prezent, din totalul celor **528 de posturi de judecător**, sunt efectiv ocupate **349 de posturi**, dintre care **85 de judecători au promovat sau se află în curs de**

---

[5] Sondajul național privind „Integritatea în sectorul justiției" poate fi accesat la linkul: https://ipre.md/wp-content/uploads/2026/02/2025-IPRE-w2-Sondaj-Justice4Moldova_RO_final.pdf , pag. 13-14

[6] Rezumatul sondajului poate fi accesat la linkul: https://ipre.md/2026/02/06/cel-de-al-doilea-sondaj-de-opinie-justitiepentrumoldova-aproximativ-jumatate-dintre-cetatenii-republicii-moldova-sustin-ca-situatia-din-domeniul-justitiei-s-a-imbunatatit-in-ultimii-trei-ani/

[7] Informație preluată din avizul CSM prezentat în cadrul primei avizări a proiectului de lege.

[8] Indicele de percepere a corupției pentru anul 2025 poate fi accesat la linkul: https://www.transparency.org/en/cpi/2025

evaluare externă, în timp ce **264 de judecători din instanțele de fond nu au fost supuși niciunui filtru extraordinar de integritate.**

În procesul de evaluare a performanțelor judecătorilor s-au constatat deficiențe în partea ce ține de evaluarea indicatorului „integritatea financiară". Or, secretariatul CSM, care acordă suport și colegiilor acestuia, nu are în componența sa suficienți analiști financiari, care ar putea asigura evaluarea în termeni proximi a indicatorului de integritate financiară.

Actualmente, cu suportul partenerilor de dezvoltare (CILC - Centrul pentru Cooperare Juridică Internațională) au fost identificați 3 experți care acordă suport CSM și CSEJ în procesul de verificare a aspectelor ce țin de integritatea financiară a judecătorilor. Astfel, cu suportul acestora, din momentul constituirii CSEJ în actuala componență, **până în luna august 2026, au fost emise circa 28 hotărâri privind evaluarea performanțelor judecătorilor**. Verificarea aspectelor ce țin de integritatea financiară ar loc în baza unei metodologii similare cu cea aplicată de Comisia de evaluare a judecătorilor. Ritmul lent este cauzat de absența în cadrul secretariatului CSM a unui aparat propriu de analiști financiari specializați, evaluările derulându-se cu sprijinul unui număr restrâns de experți existenți. Capacitatea operațională limitată creează riscul perpetuării în sistem a unor vulnerabilități neasimilate la timp.

În urma consultărilor publice a proiectului, a Recomandărilor Comisiei de la Veneția din **Avizul CDL-AD(2026)013** și a analizei sistemului judecătoresc, s-a optat pentru o abordare recalibrată și proporțională, renunțându-se la opțiunea unei evaluări externe generale a integrității tuturor judecătorilor din instanțele de fond.

Astfel, se propune extinderea evaluării externe exclusiv asupra următoarelor **trei categorii prioritare de subiecți din instanțele de fond**, unde riscurile sistemice și mizele economico-sociale sunt critice:

1. **Judecătorii din instanțele de fond transferați temporar la curțile de apel sau la CSJ** - În prezent, în cadrul instanțelor de apel activează peste 30 de judecători transferați temporar (în perspectivă și la CSJ ar putea fi transferați temporar și judecători din instanțele inferioare pentru a completa locurile vacante). Situația actuală creează o disparitate instituțională nejustificată: în cadrul aceluiași complet de judecată la apel, activează magistrați care au promovat evaluarea externă riguroasă a integrității financiare și primesc salarii majorate, alături de magistrați transferați temporar, care nu au fost supuse niciunui filtru extraordinar al integrității. Această situație afectează percepția de imparțialitate și generează dubii privind tratamentul inegal atât al judecătorilor care au competențe similare, cât și a justițiabililor. Supunerea prioritară a acestora evaluării externe asigură aplicarea uniformă a standardului de integritate la nivel de apel și CSJ.

2. **Judecătorii specializați în materie de insolvabilitate și lichidare** - Procesele de insolvabilitate implică mize financiare majore, blocarea sau redistribuirea unor pachete de active de o valoare considerabilă și un impact nemijlocit asupra mediului de afaceri și stabilității economice. Istoricul judiciar a demonstrat că lipsa de transparență sau vulnerabilitățile de integritate în această materie pot genera scheme de preluare ostilă a afacerilor sau de insolvabilitate frauduloasă. Supunerea acestei categorii filtrului extraordinar de integritate este

indispensabilă pentru garantarea securității investițiilor și protejarea economiei naționale.

3. **Judecătorii specializați în contencios administrativ** - Misiunea constituțională a judecătorului de contencios administrativ constă în exercitarea controlului judecătoresc asupra actelor de putere ale autorităților publice. Acești magistrați examinează litigiile dintre cetățeni/agenți economici și stat. Integritatea ireproșabilă la acest nivel este esențială pentru a preveni ingerințele de orice natură și pentru a garanta o protecție efectivă a drepturilor omului. Materia contenciosului administrativ cuprinde litigii cu un impact economic și public (de la achiziții publice de milioane de lei, acte ale organelor fiscale, decizii ale Autorității Naționale de Integritate, până la suspendarea sau anularea actelor administrative ale autorităților centrale de stat). Supunerea magistraților din această materie unui filtru riguros de integritate financiară și etică este pe deplin proporțională cu miza financiară a dosarelor gestionate, oferind societății garanția că deciziile împotriva sau în favoarea statului sunt pronunțate exclusiv în baza legii. Un deficit de integritate în cadrul contenciosului administrativ vulnerabilizează direct garanțiile statului de drept și subminează încrederea cetățeanului în capacitatea justiției de a-l proteja împotriva abuzului de putere.

4. **Judecătorii care s-au retras din concursurile pentru** ocuparea funcției de judecător la curțile de apel sau Curtea Supremă de Justiție, precum și pentru ocuparea funcției de președinte sau vicepreședinte al instanței - Evaluarea acestei categorii de subiecți este esențială pentru a garanta că decizia de a părăsi un concurs nu servește drept scut împotriva verificării proveniență patrimoniului, protejând astfel scopul legitim al reformei, imaginea sistemului judecătoresc și diminuând dubiile privind integritatea unor magistrați.

Menționăm că, actualmente, în lista subiecților evaluării externe, reglementate de art. 3 alin. (1) din *Legea nr. 252/2023*, deja sunt incluse următoarele categorii de judecători din instanțele de fond:

- „a) judecătorii care, din 1 ianuarie 2017 și până la data intrării în vigoare a prezentei legi, au exercitat funcția de **președinte și/sau vicepreședinte a judecătoriilor**, inclusiv **cei care au asigurat interimatul** acestor funcții pentru un termen mai mare de un an;"
- „a^1) **judecătorii din cadrul Colegiului specializat anticorupție** al Judecătoriei Chișinău și **candidații la funcția de judecător în cadrul acestui colegiu**, precum și judecătorii din cadrul Judecătoriei Chișinău care, începând cu 1 ianuarie 2017, au fost și/sau **sunt membri ai completelor specializate în cauze de corupție și în cele conexe corupției**, în conformitate cu actele adoptate potrivit legii;"
- „f) judecătorii și procurorii, prevăzuți la **lit. a)**–e), care sunt **suspendați** din funcție;"
- „h) cel mult doi **candidați** la funcțiile indicate la **lit. a),** c) și d) care au acumulat cel mai mare punctaj în concursurile desfășurate până la 31 august 2026."

O deficiență normativă majoră a cadrului normativ actual, identificată în practica aplicării *Legii nr. 252/2023*, vizează efectul juridic rigid al cererii de demisie depuse de subiectul evaluării după expirarea termenului de 20 de zile de la notificare. În redacția în vigoare, art. 3 alin. (4) din legea menționată echivalează automat o astfel de demisie cu nepromovarea evaluării, „indiferent de motivul invocat". Prin *Hotărârea nr. 15 din 12 noiembrie 2026*, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională această sintagmă, statuând că aplicarea automată a consecințelor

nepromovării, în lipsa posibilității subiectului de a solicita continuarea procedurii pentru verificarea pe fond a integrității sale etice și financiare, constituie o ingerință disproporționată în dreptul la respectarea vieții private și a reputației profesionale (garantat de art. 28, 39, 43 și 54 din *Constituție*). Absența unei opțiuni procedurale prin care persoana demisionată să își poată apăra reputația profesională printr-o evaluare pe fond reprezintă o lacună normativă ce necesită o remediere legislativă promptă.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

Prin promovarea proiectului de lege se urmărește finalizarea consolidării integrității sistemului judecătoresc într-o manieră coerentă și asigurarea unui sistem independent, responsabil și de încredere pentru societate, precum și un partener de încredere în aplicarea instrumentelor UE de cooperare judiciară.

Guvernul rămâne angajat în implementarea acestei reforme în strânsă cooperare cu partenerii europeni, cu respectarea deplină a independenței judiciare, a garanțiilor constituționale și a standardelor europene privind statul de drept.

Reieșind din situația de fapt, datele statistice și recomandările Comisiei de la Veneția expuse supra, se urmărește realizarea următoarelor obiective:

• **Asigurarea sustenabilității și permanenței standardelor înalte de integritate:** Instituirea unui mecanism de verificare extraordinară a integrității anumitor categorii prioritare de judecători din instanțele de fond, asigurând totodată menținerea standardelor de integritate dincolo de limitele temporale ale exercițiului de evaluare externă.

• **Respectarea principiului securității juridice și prevenirea conflictelor de competență:** Delimitarea clară a competențelor materiale și temporale între Comisia de evaluare a judecătorilor și CSEJ, precum și între Comisia de evaluare a procurorilor și CSEP (Colegiul de selecție și evaluare a procurorilor din cadrul CSP), excluzând riscul unor constatări contradictorii cu privire la aceleași perioade sau active evaluate anterior în privința aceluiași judecător sau procuror.

• **Eficientizarea procedurilor de colectare a datelor și optimizarea resurselor administrative:** Evitarea dublării eforturilor de colectare a datelor și reducerea volumului de muncă al CSEJ și CSEP, prin crearea unui mecanism fluid de recunoaștere a constatărilor anterioare ale comisiilor de evaluare. Astfel se vor optimiza termenele de evaluare a performanțelor și se va evita suprasolicitarea judecătorilor/procurorilor.

• **Uniformizarea standardelor de integritate și eliminarea disparităților instituționale:** Extinderea aplicării standardelor riguroase de integritate asupra judecătorilor din anumite instanțe de fond specializați în materie de insolvabilitate și lichidare, a celor specializați în contencios administrativ, precum și a judecătorilor transferați temporar la curțile de apel sau CSJ, prevenind crearea unui sistem judiciar fragmentat în raport cu exigențele de integritate.

• **Consolidarea încrederii publice în actul de justiție:** Garantarea faptului că magistrații care gestionează cauze cu un impact socio-economic major

(insolvabilitate și lichidare) sau care exercită controlul judecătoresc asupra actelor autorităților publice (contencios administrativ) întrunesc standarde ireproșabile de integritate, eliminând astfel riscurile de percepție publică negativă privind impunitatea sau tergiversarea procedurilor.

• **Deblocarea reînnoirii instituționale și eliminarea distorsiunilor de comportament:** Eliminarea „tacticii de așteptare" aplicate de potențialii candidați pentru funcțiile manageriale din judecătorii și pentru funcțiile vacante din instanțele superioare, stimulând participarea activă la concursuri și asigurând funcționalitatea optimă a sistemului de numiri judiciare.

• **Diminuarea riscului de blocaj instituțional** și consolidarea dialogului parlamentar, urmare a transpunerii recomandărilor din Opinia Comisiei de la Veneția nr. CDL-AD(2026)014, prin introducerea procedurii de aprobare «unul câte unul» a viitorilor membri internaționali din comisiile de evaluare externă a integrității și instituirea obligației de a desfășura consultări parlamentare de cel mult 15 zile pentru căutarea consensului înainte de aplicarea votului cu majoritate simplă.

• **Înlăturarea lacunei legislative și a neconcordanțelor normative** existente între prevederile *Legii nr. 147/2023* și cele ale *Legii nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului*, prin corelarea directă a efectelor eșuării evaluării performanțelor cu mecanismul de eliberare din funcție a judecătorului.

• **Eficientizarea procesului de judecată în instanțele de apel** prin reducerea sarcinii administrative și atribuirea unui judecător-raportor a sarcinilor de verificare a admisibilității dosarului și de pregătire a cauzei spre judecare, precum și prin reglementarea judecării de către un singur judecător a cauzelor cu valoare redusă și a infracțiunilor ușoare pentru săvârșirea cărora legea prevede în exclusivitate pedeapsa nonprivativă de libertate.

• **Respectarea garanțiilor constituționale privind protecția reputației profesionale și executarea Hotărârii Curții Constituționale nr. 15/2026 prin** *reconfigurarea efectelor juridice ale cererii de demisie depuse de subiecții evaluării externe a integrității după expirarea termenului de 20 de zile de la notificare.*

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul propune modificări pentru următoarele acte normative:

- *Legea nr. 514/1995* privind organizarea judecătorească;
- *Legea nr. 544/1995* cu privire la statutul judecătorului;
- Codul de procedură penală nr. 122.2003;
- Codul de procedură civilă nr. 225/2003;
- Codul contravențional nr. 218/2008;
- *Legea nr. 3/2016* cu privire la Procuratură;
- Codul administrativ nr. 116/2018;
- *Legea nr. 26/2022* privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor;
- *Legea nr.65/2023* privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție;

• *Legea nr. 147/2023* privind selecția și evaluarea performanțelor judecătorilor;

• *Legea nr. 252/2023* privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative.

După cum a fost menționat supra, prezentul proiect de lege derivă din necesitatea stringentă de a accelera reforma sistemului judiciar din Republica Moldova și de a asigura sustenabilitatea acesteia pe termen lung.

Subiecții evaluării externe a integrității

Proiectul de lege intervine cu modificări în art. 3 din *Legea nr. 252/2023* prin completarea listei subiecților supuși evaluării externe cu câteva categorii de judecători din judecătorii.

Menționăm că în prezent, în lista subiecților vizați de *Legea nr. 252/2023* se regăsesc deja o parte din judecătorii din instanțele de fond: președinții și vicepreședinții judecătoriilor, judecătorii care au asigurat interimatul acestor funcții pentru o perioadă mai mare de un an, precum și judecătorii din Colegiul specializat anticorupție al Judecătoriei Chișinău sunt deja supuși evaluării externe.

Se propune completarea listei subiecților evaluării externe cu:

• **Judecătorii specializați în materie de insolvabilitate și lichidare precum și cei specializați în contencios administrativ** din cadrul Judecătoriei Chișinău și al Judecătoriei Bălți, numiți în funcție până la data de 1 mai 2023;

• **Judecătorii care, începând cu 1 mai 2023, au fost transferați temporar** la curțile de apel sau la Curtea Supremă de Justiție;

• **Judecătorii care, începând cu 1 mai 2023, s-au înscris la concursurile** pentru ocuparea funcțiilor de judecător la curțile de apel, la CSJ sau pentru funcții manageriale în judecătorii, dar ulterior s-au retras din concursurile respective.

În context, proiectul conține intervenții pentru art. 3 din *Legea nr. 252/2023*, care include judecătorii din judecătorii și cei din curțile de apel, precum și intervenții pentru *Legea nr. 65/2023*, care include judecătorii din CSJ și candidații la funcțiile din cadrul instanței supreme.

Menționăm că data de 1 mai 2023 a fost stabilită ca punct de reper, deoarece aceasta este data demarării activității CSM după promovarea evaluării „pre-vetting" de către noii membri ai acestuia. De asemenea, aceasta reprezintă perioada, începând cu care au avut loc transferurile temporare în instanțele de nivel superior, precum și a demarat evaluarea externă a integrității.

Pentru o mai bună organizare a procesului de evaluare a integrității categoriilor de judecători menționate supra, se propune evaluarea etapizată a acestora, în vederea asigurării unui echilibru între realizarea obiectivelor prezentului proiect de lege și menținerea funcționalității sistemului judecătoresc (noul alin. (3^1) propus pentru art. 3 din *Legea nr. 252/2023*).

Deși prin *Legea nr. 333/2025 pentru modificarea unor acte normative (sporirea transparenței în administrarea sistemului judecătoresc și a sistemului procuraturii și consolidarea integrității judecătorilor care examinează cauze de corupție)* a fost extins numărul de membri ai Comisiei de evaluare a judecătorilor, totuși desfășurarea simultană a evaluării pentru un număr mare de judecători este imposibilă. Or,

activitatea Comisiei depinde în mare parte de volumul de informație care se reușește a fi procesat de către Secretariatul acesteia. Mai mult ca atât, notificarea simultană a tuturor categoriilor de judecători vizați de prezentul proiect ar putea genera riscuri de perturbare a activității instanțelor judecătorești, inclusiv prin creșterea volumului de cauze nesoluționate și afectarea termenului rezonabil de examinare a acestora.

Totodată, abordarea etapizată va permite gestionarea eficientă a resurselor instituționale ale autorităților implicate, evitând supraîncărcarea acestora și asigurând menținerea calității procesului de evaluare.

Conform standardelor Comisiei de la Veneția, regulile de bază, inclusiv succesiunea evaluării unor categorii de subiecți, trebuie să fie reglementate la nivel de lege. Includerea etapizării în textul legii oferă judecătorilor **predictibilitate** asupra momentului în care vor fi supuși verificărilor, asigurând respectarea principiului securității juridice.

Precizăm că etapizarea subiecților evaluării nu reprezintă un tratament diferențiat, ci o măsură de politică judiciară justificată în mod obiectiv de volumul, complexitatea și impactul cauzelor examinate de aceștia.

Includerea prioritar în listă a **judecătorilor transferați temporar** derivă din necesitatea de a asigura tratamentul uniform al acestora în raport cu colegii lor din aceeași instanță atât din perspectiva condițiilor de accedere și de standarde integritate, cât și cea a remunerării pentru munca de o anumită complexitate. Este necesar de a elimina disparitățile nejustificate de statut și remunerare dintre magistrații care activează în cadrul aceluiași complet și de a le garanta justițiabililor faptul că dosarele acestora sunt examinate de judecători asupra cărora nu planează dubii de integritate.

Prima categorie de judecători este urmată de **judecătorii specializați în insolvabilitate/lichidare și contencios administrativ din** cele mai mari judecătorii din țară (Judecătoria Chișinău și Judecătoria Bălți), acestea fiind amplasate în două dintre cele mai mari municipii, unde sunt concentrate majoritatea agenților economici și cele mai importante autorități publice.

Categoria menționată este urmată **de judecătorii care s-ar retras din concursurile pentru** ocuparea funcției de judecător la curțile de apel sau Curtea Supremă de Justiție, precum și pentru ocuparea funcției de președinte sau vicepreședinte al instanței. O prima rațiune derivă din necesitatea de a neutraliza comportamentele de evitare a controlului de integritate. Retragerea voluntară din concursuri la momentul în care statutul de candidat presupunea declanșarea automată a *vetting-ului* a creat dubii referitor la „ocolirea" verificării integrității etice și financiare. Evaluarea acestei categorii de subiecți este esențială pentru a garanta că decizia de a părăsi un concurs nu servește drept scut împotriva verificării proveniență patrimoniului, protejând astfel scopul legitim al reformei, imaginea sistemului judecătoresc și diminuând dubiile privind integritatea unor magistrați.

Din punct de vedere logistic, pentru Comisia de evaluare a judecătorilor, o ordine clar stabilită prin lege este o modalitate eficientă prin care **aceasta și-ar putea planifica în mod eficient și realist resursele** umane și financiare, pe când un calendar flexibil, care ar putea fi în orice moment modificat de CSM, ar periclita grav

capacitatea operațională a Comisiei de a finaliza exercițiul în termenele de mandat prevăzute de lege.

Reieșind din faptul că alin. (3) din art. 3 din *Legea nr. 252/2023* conține deja prevederi referitoare la prioritizarea consecutivității evaluării integrității candidaților la anumite funcții vizate de legea menționată, se propune completarea articolului cu un alineat nou (3^1).

În vederea asigurării unei organizări eficiente a procesului de evaluare, potrivit dispozițiilor finale, în sarcina CSM se instituie obligația de a prezenta Comisiei de evaluare lista judecătorilor care urmează a fi supuși evaluării.

Efectele cererii de demisie
depuse după expirarea termenului de 20 de zile

Proiectul de lege modifică art. 3 alin. (4) din *Legea nr. 252/2023* prin excluderea sintagmei „indiferent de motivul invocat" și completarea normei cu textul „, dacă subiectul evaluării nu solicită continuarea acesteia".

Această intervenție normativă este determinată de necesitatea executării ***Hotărârii Curții Constituționale nr. 15 din 12 noiembrie 2026***, prin care s-a statuat că echivalarea automată și absolută a cererii de demisie depuse după expirarea termenului de 20 de zile de la notificare cu nepromovarea evaluării aduce atingere garanțiilor constituționale privind protecția reputației profesionale și dreptul la muncă (art. 28, 39, 43 și 54 din *Constituție*), în măsura în care subiectului nu i se acordă posibilitatea de a opta pentru finalizarea evaluării pe fond.

Potrivit soluției legislative propuse, regula generală se menține: depunerea cererii de demisie după expirarea termenului de 20 de zile atrage echivalarea acesteia cu nepromovarea evaluării externe. Totuși, se introduce o excepție expresă în favoarea subiectului evaluării (judecător sau procuror), acordându-i-se dreptul de a solicita continuarea procedurii de verificare. În cazul în care persoana supusă evaluării își exercită acest drept, Comisia de evaluare va continua procedura de verificare și va emite un raport privind integritatea etică și financiară a acesteia.

Soluția legislativă asigură respectarea strictă a efectului obligatoriu al hotărârilor Curții Constituționale, aducând în concordanță cerința de asigurare a celerității exercițiului extraordinar de evaluare cu garanția dreptului persoanei de a-și proteja reputația profesională printr-o examinare pe fond a integrității sale.

Volumul de lucru al Comisiei de evaluare a judecătorilor
și durata mandatului acesteia

Din perspectiva impactului asupra volumului de lucru al Comisiei de evaluare a judecătorilor, se menționează că numărul efectiv al judecătorilor din instanțele judecătorești care urmează a fi evaluați nu poate fi determinat cu exactitate, întrucât acesta poate fi influențat de eventuale plecări din sistem. Totuși, în baza experienței anterioare a comisiei de evaluare a judecătorilor aferente evaluării externe a judecătorilor din alte instanțe, precum și a datelor statistice prezentate de CSM în

procesul de avizare a proiectului, se poate anticipa, în mod rezonabil, o rată a demisiilor de aproximativ 30%.

Demararea efectivă a procesului de evaluare a integrității va avea loc după transmiterea de către CSM a listei judecătorilor vizați de prezentul proiect de lege. Ținând cont de timpul necesar pentru parcurgerea tuturor etapelor elaborării actelor normative, precum și de agenda sesiunii parlamentare, se estimează că evaluarea noilor subiecți ai *Legii nr. 252/2023* va începe efectiv abia la începutul lunii noiembrie 2026.

În context, trebuie să se țină cont și de capacitatea operațională a Comisiei de evaluare a judecătorilor. Potrivit raportului anual al acesteia, în anul 2025 au fost emise rapoarte sau decizii privind 49 de subiecți. Precizăm că „durata aproximativă a procedurilor de evaluare" depinde de mai mulți factori, inclusiv de numărul persoanelor din Secretariatul Comisiei de evaluare a judecătorilor implicate în acumularea și procesarea informației despre subiectul evaluării, de istoricul patrimonial și financiar al acestuia, de numărul de persoane apropiate vizate de tranzacțiile acestuia. De asemenea, trebuie să se țină cont de faptul că Comisia de evaluare practică examinarea concomitentă a mai multor subiecți ai evaluării, fapt ce duce la optimizarea termenelor. Cu toate acestea, termenul actual de 31 decembrie 2026, stabilit în art. 4 alin. (6) din *Legea nr. 252/2023* pentru finalizarea evaluării subiecților indicați în art. 3 al legii nu corespunde realității și poate afecta calitatea procesului de evaluare externă. Or, capacitatea de lucru a Secretariatului Comisiei de evaluare a judecătorilor nu este nelimitată, ci depinde de factorii enumerați supra.

Prin urmare, se propune ajustarea termenului stabilit în art. 4 alin. (6) din legea respectivă cu o prevedere care **va stabili expres faptul că evaluarea externă a integrității va dura până la data de 31 decembrie 2027**. Această modificare a termenului este imperativă în contextul majorării volumului de lucru al Comisiei de evaluare a judecătorilor, determinată de extinderea listei subiecților supuși evaluării externe a integrității. De asemenea, modificarea termenului va viza și Comisia de evaluare a procurorilor având în vedere că volumul de lucru al acestei comisii, raportat la numărul de angajați din cadrul secretariatului acesteia, nu permite finalizarea evaluării procurorilor în termenul stabilit actualmente în lege.

Stabilirea termenului respectiv se justifică de necesitatea asigurării pentru Comisia de evaluare a judecătorilor și cea de evaluare a procurorilor a intervalului de timp indispensabil pentru a colecta informația despre subiecții evaluării și pentru a efectua audierile acestora, precum și pentru gestionarea eventualelor contestații și evaluări repetate.

De asemenea, necesitatea respectării calendarului propus al evaluărilor a fost evidențiată și de Comisia de la Veneția, care a punctat următoarele:

> „§42. [...] Comisia și DGI recomandă autorităților să asigure prevederi legale care să garanteze caracterul temporar al procesului de vetting, consolidând totodată capacitatea administrativă pentru a garanta că calendarul stabilit poate fi respectat în mod rezonabil." (traducere din limba engleză[9])

[9] Textul original: „§42. [...] The Commission and DGI recommend that the authorities ensure legal provisions guaranteeing the temporary character of the vetting process, whilst strengthening administrative capacity to ensure that the timeline can reasonably be met."

Totodată, în legătură cu termenele prevăzute în *Legea nr. 252/2023*, menționăm că acestea erau structurate după cum urmează:

- pentru finalizarea evaluării judecătorilor în funcție era stabilit finalul anului (31 decembrie 2026), cu menținerea activității comisiilor de evaluare până la soluționarea ultimei contestații aferente evaluării externe;
- pentru evaluarea candidaților la funcțiile vacante, vizate de evaluarea externă, s-a stabilit un termen intermediar mai redus - luna august (31 august 2026).

Această etapizare pe luni a fost determinată de faptul că procedura de selectare și evaluare a „candidaților" este diferită de cea de evaluare a judecătorilor în funcție. În cazul „candidaților", pe lângă evaluarea externă, există și proceduri ce derivă din specificul concursurilor de ocupare a funcțiilor vacante.

Cu toate că, prin *Legea nr. 197/2026 pentru modificarea unor acte normative (consolidarea și eficientizarea sistemului de justiție)* termenul stabilit pentru evaluarea candidaților a fost aliniat cu termenul general (finalul anului), se consideră oportun de a reveni la structurarea anterioară a termenelor. Astfel, odată ce proiectul propune stabilirea datei generale de 31 decembrie 2027 pentru finalizarea evaluării subiecților, pentru evaluarea „candidaților" se propune stabilirea termenului de 31 august 2027.

Evitarea dublărilor de competență și delimitarea perioadelor evaluate de către comisiile de evaluare și colegiile de selecție și evaluare a judecătorilor și procurorilor

Un obiectiv central al proiectului de lege îl constituie garantarea principiului securității raporturilor juridice și prevenirea dublării nejustificate a verificărilor privind integritatea financiară a magistraților. În prezent, atât CSEJ din cadrul CSM, cât și Colegiul pentru selecția și evaluarea procurorilor (în continuare – CSEP) din cadrul Consiliului Superior al Procurorilor (în continuare – CSP) au în competență evaluarea criteriului integrității în cadrul procedurilor ordinare de evaluare a performanțelor.

Evaluarea externă a integrității și evaluarea performanțelor judecătorilor reprezintă mecanisme distincte, cu finalități și obiective diferite.

Pentru a evita suprapunerile de atribuții și efortul administrativ paralel între comisiile de evaluare a judecătorilor/procurorilor și CSEJ/CSEP, proiectul instituie o regulă clară de delimitare în timp a perioadelor evaluate.

În acest scop, sunt necesare intervenții în art. 7 și art. 9 din *Legea nr. 147/2023*, menite să asigure coerența reglementării, să evite suprapunerea verificărilor și să excludă riscul dublei aprecieri a acelorași circumstanțe de fapt. Precizăm că integritatea judecătorului reprezintă una dintre componentele esențiale ale reputației ireproșabile, aceasta din urmă constituind o condiție fundamentală pentru accederea în funcția de judecător. În acest sens, partea introductivă a art. 6 alin. (1) din *Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului* prevede: „La funcţia de judecător poate candida persoana cu o **reputaţie ireproşabilă**, care deţine cetăţenia Republicii Moldova, are domiciliul în ţară şi întruneşte următoarele condiţii: [...]".

În mod analogic, urmare a propunerilor formulate de CSP, proiectul a fost completat cu o intervenție în art. 29[1] și 30 din *Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură*.

Este evident că menținerea unei reputații ireproșabile reprezintă o condiție *sine qua non* nu doar la numirea în funcție a judecătorilor și procurorilor, fiind o obligație continuă, ce trebuie menținută pe întreaga perioadă de exercitare a funcției respective.

Subliniem că și în nota informativă aferentă *Legii nr. 252/2023*, a fost accentuată necesitatea continuării procesului de evaluare a integrității judecătorilor/procurorilor de către CSEJ/CSEP, pentru a asigura **menținerea continuă a standardului înalt de integritate** în cadrul sistemului judecătoresc și al Procuraturii, inclusiv după finalizarea exercițiului de evaluare externă (care este excepțional, unic și limitat în timp).

În contextul modificărilor propuse, menționăm că în cazul judecătorilor și procurorilor care au fost deja supuși evaluării externe în temeiul *Legii nr. 26/2022*, *Legii nr. 65/2023* sau *Legii nr. 252/2023* (sau care se află în curs de evaluare), constatările comisiilor de evaluare privind integritatea financiară pentru perioada verificată sunt recunoscute și validate de drept. Prin urmare, la desfășurarea evaluărilor ordinare ale performanțelor de către CSEJ sau CSEP, verificarea indicatorului privind integritatea financiară se va efectua **exclusiv pentru perioada ulterioară celei examinate în cadrul exercițiilor de vetting sau pre-vetting**.

Completările au fost formulate astfel, încât prevederile să-și păstreze aplicabilitatea în timp. Această soluție normativă va asigura că niciun judecător sau procuror nu va fi pus în situația de a-și rejustifica averea sau tranzacțiile financiare pentru un interval de timp care a făcut deja obiectul unor analize aprofundate din partea comisiilor de evaluare a judecătorilor/procurorilor. Astfel se vor economisi resursele CSEJ/CSEP aferente evaluării integrității financiare a judecătorilor/procurorilor, având posibilitatea de a se concentra doar pe perioada de după promovarea de către judecător/procuror a evaluării externe.

Înlăturarea neconcordanțelor dintre Legea nr. 147/2023, Legea nr. 514/1995 și Legea nr. 544/1995

Necesitatea acestei intervenții legislative derivă din lipsa de coerență existentă între cadrul normativ care reglementează evaluarea performanțelor judecătorilor și cel care stabilește temeiurile de eliberare din funcție a acestora. Astfel, potrivit art. 6 alin. (3) lit. e) și art. 19 alin. (1) lit. b) din *Legea nr. 147/2023*, unul dintre calificativele ce pot fi acordate în urma evaluării performanțelor este calificativul „eșuat", atribuit în situațiile în care se constată necorespunderea evidentă a judecătorului cu funcția deținută sau exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor de către conducerea instanței. În temeiul art. 19 alin. (3) din aceeași lege, o asemenea hotărâre constituie temei pentru suspendarea din funcție și pentru inițierea de către CSM a procedurii de eliberare din funcție a judecătorului vizat.

Cu toate acestea, cadrul normativ general, respectiv art. 25 alin. (1) din *Legea nr. 544/1995*, nu consacră în mod expres calificativul „eșuat" drept temei autonom

de eliberare din funcție, limitându-se doar la ipoteza obținerii calificativului „insuficient" la două evaluări consecutive. Această omisiune generează o lacună normativă între efectele juridice prevăzute de *Legea nr. 147/2023* și temeiurile de încetare a funcției de judecător reglementate de *Legea nr. 544/1995*.

În prezent, efectul juridic direct al obținerii calificativului „eșuat" se rezumă la suspendarea de drept din funcție a judecătorului, în temeiul art. 24 alin. (1^1) lit. a) din *Legea nr. 544/1995*, până la eventuala eliberare din funcție. În absența unui temei expres de eliberare, această situație poate conduce la prelungirea nejustificată a unei stări de incertitudine, în care judecătorul este suspendat, dar nu poate fi eliberat în mod direct în baza calificativului obținut, fiind necesară recurgerea la interpretări sau la alte mecanisme indirecte (procedura disciplinară).

Prin urmare, proiectul propune completarea art. 25 alin. (1) din *Legea nr. 544/1995* cu litera b^1), consacrând în mod expres atribuirea calificativului „eșuat" ca temei distinct de eliberare din funcție a judecătorului. Intervenția este justificată de gravitatea constatărilor care stau la baza hotărârii de atribuire a unui asemenea calificativ, respectiv necorespunderea profesională evidentă cu funcția de judecător sau exercitarea în mod necorespunzător a atribuțiilor manageriale, situații care, prin natura lor, sunt incompatibile cu menținerea în funcția respectivă.

Totodată, pentru a garanta aplicarea corectă a legii, efectele calificativului „eșuat" au fost diferențiate clar în raport cu natura atribuțiilor exercitate:

- în cazul în care calificativul „eșuat" vizează activitatea de judecător, acesta atrage eliberarea din funcția de judecător în temeiul art. 25 alin. (1) lit. b^1) din *Legea nr. 544/1995*;
- în cazul în care calificativul „eșuat" vizează activitatea de președinte sau vicepreședinte al instanței pentru exercitarea defectuoasă a atribuțiilor manageriale/administrative, consecința juridică constă în eliberarea din funcția managerială respectivă, în conformitate cu prevederile art. 16 alin. (5^1) din *Legea nr. 514/1995 privind organizarea judecătorească*.

Intervențiile legislative propuse contribuie la eficientizarea procedurilor de responsabilizare a judecătorilor, eliminând eventualele blocaje procedurale și asigurând un mecanism clar și direct de transpunere în practică a efectelor evaluării performanțelor. În același timp, aceasta va consolida încrederea publicului în actul de justiție, prin garantarea faptului că situațiile de necorespundere profesională gravă sunt tratate cu promptitudine și în mod corespunzător din punct de vedere juridic.

Eficientizarea procesului de judecată în instanțele de apel

Modificările propuse pentru Codul de procedură penală, Codul de procedură civilă, Codul contravențional și Codul administrativ au drept scop procesului de judecată în instanțele de apel și optimizarea utilizării resurselor umane și reducerea sarcinii administrative excesive.

În primul rând, proiectul vine cu modificări aferente fazei prealabile și de pregătire a cauzelor în apel. Prin analogie cu mecanismul aplicabil în procesul de examinare a recursurilor urmare a reformării Curții Supreme de Justiție, se propune ca un mecanism similar să fie aplicat și în curțile de apel. Drept urmare a

modificărilor propuse, **dosarele urmează a fi repartizate aleatoriu către un judecător-raportor**, iar nu direct către un complet de judecată.

Astfel, judecătorul-raportor va fi învestit cu atribuții individuale de verificare a exigențelor de admisibilitate a cererii, de soluționare a incidentelor procedurale din etapa pregătitoare (inclusiv aplicarea măsurilor privind restituirea sau completarea cererii) și de dispunere a intentării procedurii de apel. Acest mecanism elimină necesitatea emiterii unui număr considerabil de dispoziții administrative ale președinților instanțelor de apel pentru modificarea sau reconfigurarea completelor, simplifică procesul operațional în PIGD și garantează o transparență deplină a repartizării aleatorii a dosarelor. Intervențiile propuse vor contribui la uniformizarea cadrului normativ aferent curților de apel cu cel ce reglementează repartizarea cauzelor în cadrul Curții Supreme de Justiție. De asemenea, se va contribui la eficientizarea administrării instanțelor și actului de justiției, în spiritul distribuirii aleatorii a cauzelor.

În al doilea rând, pentru sporirea celerității examinării dosarelor și pentru degrevarea judecătorilor de proceduri greoaie în cauzele de o complexitate redusă, proiectul introduce regula **judecării de către un singur judecător** la nivelul curților de apel a anumitor categorii specifice de cauze:

- **în materie civilă** - toate cauzele cu valoare redusă (art. 276[4] din Codul de procedură civilă);
- **în materie penală** - cauzele având ca obiect sentințele pronunțate privind infracțiunile ușoare pentru săvârșirea cărora legea prevede în exclusivitate pedeapsa nonprivativă de libertate (art. 447 din Codul de procedură penală);
- **în materie contravențională** - examinarea recursurilor împotriva hotărârilor contravenționale (art. 471 din Codul contravențional), cu excepția cazurilor în care s-a aplicat sancțiunea arestului contravențional, unde examinarea colegială se menține ca garanție fundamentală.

De asemenea, pentru a asigura o deplină coerență normativă și pentru a preveni conflictele de norme, se propune ajustarea prevederilor de ordin general din art. 21 alin. (2) din Codul de procedură civilă și art. 30 alin. (5) din Codul de procedură penală, adăugând expresia *„cu excepțiile stabilite de lege”*.

Pentru respectarea caracterului nedevolutiv al recursului în contenciosul administrativ, se simplifică și intervenția instanței de recurs prevăzută la art. 194 alin. (2) din Codul administrativ. Astfel, se va exclude obligația instanței de a se pronunța din oficiu pe marginea tuturor erorilor de aplicare a legislației materiale sau procedurale.

O altă modificare propusă pentru Codul administrativ privește eficientizarea activității CSJ și constă în excluderea din art. 247 a trimiterii către lit. b) din art. 245[1] alin. (1). În prezent, cadrul procesual stabilește că recursul declarat împotriva hotărârilor instanțelor de contencios administrativ este supus procedurii audierii obligatorii a părților atunci când este admis pe temeiul necesității de a schimba sau de a consolida jurisprudența CSJ.

Instanța de recurs nu reexaminează circumstanțele de fapt și nu reevaluează probatoriul, ci exercită un control strict asupra modului de interpretare și aplicare uniformă a dreptului. Obligarea instanței de a înștiința și de a audia participanții în

cadrul unor ședințe orale pentru motive ce vizează exclusiv aspect de uniformizare a practicii judiciare generează formalități excesive și tergiversări nejustificate în soluționarea cauzelor.

Una dintre justificările principale pentru excluderea trimiterii către lit. b) din articolul menționat constă în optimizarea procedurilor judiciare și reducerea formalităților inutile. Atunci când recursul este admis pentru a schimba sau a consolida jurisprudența CSJ, scopul principal nu este revizuirea faptelor sau a probelor, ci stabilirea unei modalități de interpretare clară și de aplicare uniformă a legii. În acest context, audierea părților nu este necesară, întrucât pozițiile juridice ale părților sunt suficient și pe deplin exprimate prin intermediul argumentelor scrise din cererea de recurs.

Prin urmare, desfășurarea audierii părților implică alocarea unor resurse administrative și de timp semnificative. Excluderea acestei proceduri în aceste cazuri va contribui la economisirea resurselor judiciare și la utilizarea timpului respectiv pentru examinarea mai detaliată a altor cauze complexe. Totodată, este de menționat că garanțiile procesuale ale părților rămân deplin protejate, întrucât completul de judecată își păstrează dreptul de a invita participanții în ședință publică ori de câte ori consideră că prezența acestora este strict necesară pentru justa soluționare a recursului.

Prin ansamblul acestor măsuri se obține o debirocratizare a activității instanțelor superioare, o concentrare a resurselor colegiale asupra cauzelor cu un grad ridicat de complexitate juridică și o reducere semnificativă a duratei totale de examinare a dosarelor, în beneficiul direct al justițiabililor.

Diminuarea riscului de blocaj în procedura de numire a membrilor internaționali și consolidarea dialogului politic

În contextul examinării prevederilor *Legii nr. 26/2026 pentru modificarea unor acte normative (fortificarea securității judecătorilor și procurorilor)* referitoare la instituirea mecanismului anti-blocaj al procedurii de numire a membrilor internaționali ai comisiilor de evaluare externă a judecătorilor și procurorilor, Comisia de la Veneția a subliniat că completarea procedurii de numire a membrilor internaționali ai Comisiilor de evaluare a judecătorilor și a procurorilor cu un mecanism anti-blocaj nu contravine standardelor internaționale, apreciind, în același timp, că această soluție este justificată având în vedere caracterul temporar al măsurilor, urgența procesului de reformă și necesitatea prevenirii întârzierilor nejustificate în implementarea acesteia.

În Opinia comună nr. CDL-AD(2026)014, Comisia de la Veneția și Direcția Generală pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului Europei, au formulat următoarele recomandări:

„- pentru a reduce riscul unui eventual impas în etapa inițială de votare, se recomandă numirea candidaților, membri internaționali, „unul câte unul", prevăzută în prezent doar pentru membrii naționali;

- să se introducă în procedura de numire a membrilor internaționali ai comisiilor de evaluare un interval suficient între primul vot, care necesită o majoritate calificată, și al doilea

vot, care necesită o majoritate absolută, oferind astfel majorității și opoziției oportunitatea reală de a purta negocieri și de a căuta un eventual consens." (traducere din limba engleză)[10]

Având în vedere recomandările respective, se consideră oportună indicarea expresă în cuprinsul alineatelor (5) și (5^1) ale art. 6 din *Legea nr. 65/2023* și din *Legea nr. 252/2023*, a normei potrivit căreia Comisia juridică, pentru numiri și imunități va elabora proiectele de hotărâri separate pentru fiecare candidat ales în vederea numirii în calitate de membru al comisiei de evaluare. Această reglementare va contribui la individualizarea procesului decizional și va facilita numirea unor candidați internaționali prin majoritate calificată într-un termen rezonabil, reducând la minim necesitatea de a recurge la mecanismul anti-blocaj.

Totodată, pentru cazul în care un proiect de hotărâre individuală nu întrunește majoritatea calificată de 3/5, se propune instituirea expresă în alin. (5^1) ale art. 6 a obligației Comisiei juridice, pentru numiri și imunități de a desfășura, în aceeași sesiune, dar nu mai târziu de 15 zile, consultări publice obligatorii cu toate fracțiunile parlamentare în vederea identificării unui consens referitor la candidații propuși. Prin acest mecanism se urmărește consolidarea dialogului parlamentar, asigurarea participării efective atât a majorității, cât și a opoziției, precum și crearea premiselor necesare pentru adoptarea unor decizii bazate pe consens parlamentar cât mai larg.

Menționăm că păstrarea unui mecanism subsidiar de deblocare este necesară pentru asigurarea funcționării comisiilor de evaluare. Funcția principală a unui asemenea mecanism constă în stimularea dialogului dintre majoritatea și opoziția parlamentară în vederea identificării unui compromis și realizării unui consens rezonabil.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

La elaborarea proiectului s-au analizat următoarele opțiuni alternative:

1. Angajarea în cadrul secretariatului CSM a personalului care ar fi acordat CSEJ-ului suportul necesar în procesul de evaluare a performanțelor judecătorilor pentru evaluarea criteriului „integritate", indicatorul „integritatea financiară".

Urmare a analizei efectuate, s-au constatat următoarele deficiențe:

- dificultatea de a identifica persoane suficiente cu expertiză în domeniul evaluării integrității financiare, care ar accepta să activeze în cadrul secretariatului CSM;
- nivelul redus de remunerare a viitorilor angajați ai secretariatului CSM, dat fiind faptul că conform statelor de personal aceștia ar urma să fie remunerați ca funcționari publici (funcții de specialiști), ceea ce constituie un factor demotivant pentru eventualii angajați ce dețin expertiză în domeniul financiar;

[10] Textul în original: „§69. The Venice Commission and DGI make the following recommendations:

- in order to reduce the risk of potential stalemate at the initial voting stage in the future, to extend to international members the "one-by-one" approval approach currently provided only for national members;

- to introduce into the procedure for the appointment of international members of the Evaluation Commissions a sufficiently meaningful interval between the first vote requiring a qualified majority and the second vote requiring an absolute majority, thereby providing the majority and the opposition with a genuine opportunity to engage in negotiations and seek possible consensus."

- insuficiența resurselor financiare în cadrul bugetului CSM, precum și austeritatea bugetului de stat, ceea ce nu permite modificarea considerabilă a salariului pentru funcțiile respective.
- imposibilitatea efectuării unor detașări ale angajaților din cadrul Centrului Național Anticorupție, Autorități Naționale de Integritate sau din cadrul Inspectoratului Fiscal de Stat, din cauza insuficienței resurselor umane în autoritățile respective, ceea ce va crea blocaje în activitatea acestora.

Drept urmare, **s-a renunțat** la opțiunea descrisă supra, în favoarea opțiunii nr. 2, care a fost inclusă în versiunea inițială a proiectului de lege (a se vedea mai jos).

2. Crearea unui mecanism mixt de evaluare a performanțelor judecătorilor, cu divizarea competențelor de evaluare a performanțelor între Colegiul pentru selecția și evaluarea judecătorilor din cadrul CSM (evaluarea criteriilor „competența profesională", „competența organizatorică" și criteriului „integritatea" în partea ce nu ține de indicatorul „integritate financiară") și Comisia de evaluare a judecătorilor (evaluarea indicatorului „integritate financiară" din cadrul criteriului „integritatea"). Drept argumente au servit faptul că Comisia de evaluare a judecătorilor și Secretariatul acesteia dețin expertiza necesară efectuării analizei aspectelor de ordin financiar, precum și faptul că volumul de muncă al acestei comisii i-ar permite acordarea suportului necesar pentru CSEJ.

Această opțiune a fost inclusă în versiunea inițială a proiectului de lege, dar la etapa de consultare prealabilă a acestuia nu a fost susținută nici de CSM, nici de Comisia de la Veneția, fiind semnalate mai multe neajunsuri ale mecanismului propus, precum:

- incertitudinea privind efectele eșuării evaluării;
- lipsa unei reglementări clare a garanțiilor și drepturilor subiecților vizați;
- riscul generării unor proceduri suplimentare de contestare;
- incertitudinea privind procedura de examinare a integrității financiare ce se propunea a fi aplicată de către Comisia de evaluare a judecătorilor;
- reglementarea insuficientă a mecanismului de corelare între evaluarea integrității etice și cea a integrității financiare;
- lipsa de coerență între perioada de 5 ani pentru care se realizează evaluarea ordinară a performanțelor și perioada de 10-12 ani pentru care se realizează evaluarea externă a integrității;
- suprapunerea mecanismului de evaluare a performanțelor cu mecanismul de evaluare externă a integrității.

Urmare a celor expuse, la opțiunea nr. 2 **s-a renunțat**.

3. Supunerea evaluării externe a tuturor judecătorilor din cadrul instanțelor de fond (*„full-vetting"*) - această opțiune presupunea includerea tuturor celor peste 264 de judecători din judecătorii sub incidența *Legii nr. 252/2023*. Urmare a consultărilor publice și a analizei avizelor recepționate de la CSM, Comisia de evaluare a judecătorilor, precum și de la instanțele judecătorești, s-a decis **renunțarea la această opțiune**, din următoarele considerente:

- riscul iminent de demisii, de blocaj instituțional și deficit sever de personal;

• imposibilitatea încadrării în termenele legale și depășirea capacității operaționale a Comisiei de evaluare;

• menținerea perpetuă sau prelungită a întregului corp judecătoresc într-o stare de incertitudine profesională și verificare prelungită în timp afectează stabilitatea mandatului de judecător și creează o presiune continuă asupra independenței decizionale a magistraților.

În baza acestor considerente, această opțiune a fost substituită cu versiunea actuală a proiectului de lege, care optează pentru o intervenție țintită și proporțională, completând *Legea nr. 252/2023* exclusiv cu categorii specifice de judecători ce prezintă vulnerabilități de integritate ori roluri-cheie în sistem: judecătorii transferați temporar la instanțele superioare, cei specializați în materie de insolvabilitate/lichidare, cei specializați în materie de contencios administrativ, precum și judecătorii care s-au retras din concursurile pentru funcțiile manageriale sau de promovare.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Nu este aplicabil.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Conform art. 4 alin. (6) din *Legea nr. 252/2023*, „comisiile de evaluare evaluează toți subiecții menționați la art. 3 până la 31 decembrie 2026. Comisiile de evaluare activează până la finalizarea examinării de către Curtea Supremă de Justiție a ultimei contestații".

În prezentul proiect se propune prelungirea mandatului Comisiei de evaluare a judecătorilor până la data de 31 decembrie 2027.

Trebuie să precizăm faptul că activitatea Comisiei de evaluare a judecătorilor și cea a Secretariatului acesteia se bazează pe un model mixt de finanțare, partajat între bugetul de stat și partenerii de dezvoltare. Astfel, potrivit art. 4 alin. (8) din *Legea nr. 252/2023*, „membrii naționali ai comisiilor de evaluare beneficiază lunar de o indemnizație echivalentă cu mărimea dublă a salariului de bază al judecătorului Curții Supreme de Justiție care a promovat evaluarea în condițiile *Legii nr. 65/2023* privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.".

Reieșind în faptul că din Comisia de evaluare a judecătorilor fac parte 4 membri naționali, remunerarea acestora va constitui:

- 110.610 lei/lună - indemnizația pentru 1 membru al Comisiei de evaluare a judecătorilor;
- **5.309.280 lei/an** - indemnizația pentru 4 membri naționali ai Comisiei de evaluare a judecătorilor.

În contextul prevederii din proiect ce vizează extinderea mandatului comisiilor de evaluare, menționăm că aceasta se referă în egală măsură și la Comisia de evaluare a procurorilor. Astfel, reieșind din faptul că componența numerică a acesteia și modul de finanțare sunt similare cu cele ale Comisiei de evaluare a judecătorilor, calculele

aferente impactului financiar al remunerării membrilor naționali din această comisie sunt aplicabile în egală măsură și Comisiei de evaluare a procurorilor.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Nu este aplicabil.
4.4. Impactul social
Nu este aplicabil.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Nu este aplicabil.
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional,* pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la compartimentul *Transparența decizională*, a fost plasat anunțul privind inițierea procesului de elaborare a prezentului proiect, care poate fi accesat la linkul: https://justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-initierea-modificarii-cadrului-normativ-vederea-consolidarii-mecanismului-de. Un anunț similar a fost plasat și pe platforma particip.gov.md. Pe parcursul anului curent problemele, provocările și constrângerile privind evaluarea performanțelor judecătorilor, evoluția procesului de vetting au fost abordat în cadrul mai multor ședințe cu participarea subiecților interesați, inclusiv CSM, CSEJ și Comisia de evaluare a judecătorilor. **Versiunea inițială a proiectului a fost consultată prealabil** cu CSM și Comisia de evaluare a judecătorilor. De asemenea, versiunea inițială a proiectului a fost transmisă Comisiei de la Veneția, care s-a expus prin Opinia comună a Comisiei de la Veneția și a Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei nr. CDL-AD(2026)013[11]. În context a fost recepționată și opinia Curții Supreme de Justiție. **În cadrul primei avizări și consultări publice, au susținut proiectul fără obiecții și propuneri:** Ministerul Finanțelor, Judecătoria Criuleni, Judecătoria Comrat și Consiliul Superior al Procurorilor.

[11] Opinia nr. CDL-AD(2026)013 poate fi accesată la linkul: https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/opinion-1282

Au prezentat propuneri: Consiliul Superior al Magistraturii, Comisia de evaluare a judecătorilor, Judecătoria Chișinău (sediile Centru și Rîșcani), Judecătoria Ungheni, Judecătoria Strășeni, Judecătoria Soroca, Curtea Supremă de Justiție, Curtea de Apel Sud, Curtea de Apel Nord, Centrul de Resurse Juridice din Moldova.

Nu au prezentat avizele: Curtea de Apel Centru, Judecătoriile Hîncești, Orhei, Bălți, Drochia, Edineț, Cahul, Cimișlia.

În procesul de avizare și consultare publică repetată, au susținut proiectul fără obiecții și propuneri: Curtea de Apel Sud, Curtea de Apel Centru, Judecătoria Soroca, Ministerul Finanțelor.

Au prezentat propuneri: Curtea Supremă de Justiție, Curtea de Apel Nord, Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani), Judecătoria Chișinău (sediul Centru), Judecătoria Ungheni, Judecătoria Strășeni, Comisia de evaluare a judecătorilor, Consiliul Superior al Procurorilor, Comisia de evaluare a procurorilor.

Nu au prezentat avizele: Curtea de Apel Centru, Judecătoria Criuleni, Judecătoria Hîncești, Judecătoria Orhei, Judecătoria Căușeni, Judecătoria Bălți, Judecătoria Drochia, Judecătoria Edineț, Judecătoria Cahul, Judecătoria Comrat, Judecătoria Cimișlia.

Toate obiecțiile și propunerile recepționate au fost incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul hotărârii a fost examinat de Centrul Național Anticorupție care prin raportul de expertiză anticorupție nr. ELO/11728 din 28.07.2026 a constatat că:

- au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional;
- scopul declarat de către autor în nota de fundamentare corespunde scopului real al proiectului;
- proiectul promovează, interesul public prin consolidarea integrității și independenței sistemului judecătoresc;
- prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, DUDO și CEDO;
- în textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Reieșind din necesitatea de a demarării cât de curând posibil a procesului de evaluare a integrității judecătorilor din judecătorii, se propune proiectul să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Pentru implementarea proiectului de lege, va fi necesar ca CSM să-i prezinte Comisiei de evaluare a judecătorilor lista subiecților vizați de prezenta lege. Comisia,

la rândul său, urmează să-și revizuie planul de activitate pentru a include noii subiecți ai *Legii nr. 252/2023* în graficul evaluărilor, ținând cont de prioritățile stabilite de prezentul proiect de lege.

De asemenea, în contextul modificărilor propuse pentru *Legea nr. 147/2023* și *Legea nr. 3/2016*, va fi necesar ca CSM și CSP să-și aducă actele sale normative în concordanță cu noile reglementări aferente procedurii de evaluare a performanțelor judecătorilor și procurorilor.

Secretar de stat **Mihai GHEORGHIEȘ**